Raluca Nicoleta Spiridon

Revolta minerilor de la Motru din 19 octombrie 1981

Greva minerilor de la Motru, din 19 octombrie 1981, este un eveniment mai puţin cunoscut, nu atât din cauza dezinteresului faţă de un asemenea subiect, cât mai ales din lipsă de surse documentare. Distanţa temporală relativ mică de la producerea acestui eveniment a făcut posibilă după căderea regimului comunist, reconstituirea faptelor, cu ajutorul interviurilor de istorie orală, de către Gheorghe Gorun, în cartea *Rezistenţa la comunism Motru `981*[1]. Un plus de informaţie aduce studiul Adelinei Ţînţariu – *Motru o revoltă a disperării*[2], mai ales în privinţa rolului pe care trebuia să-l deţină bazinul carbonifer al Olteniei în politica energetică a României, a raportărilor fictive de producţie (aspecte documentate după fondul de arhivă C.C. al P.C.R. - Secţia Cancelarie şi Secţia Organizatorică) şi, nu în ultimul rând, referitor la organizarea controlului politico-social de către Miliţie, după producerea evenimentelor (detalii aflate în Arhiva Ministerului de Interne).

În România, grevele şi protestele muncitoreşti din anii '70 - '80 ai secolului trecut s-au produs simptomatic, atunci când, efect al crizei economice, erau aplicate măsuri cu urmări imediate în scăderea nivelului de salarizare şi, implicit, al condiţiilor de viaţă şi de muncă. Situaţia s-a agravat pe fondul opţiunilor neo-staliniste de exercitare a puterii de către Nicolae Ceauşescu, cu efecte directe în cursul economic ce avea să fie urmat din anii '70: „După 1970, partidul a hotărât, sub influenţa lui Ceauşescu şi peste opoziţia lui Maurer, să revizuiască [indicatorii centrali de plan] mărindu-le prevederile adoptate în 1969 pentru cincinalul următor, 1971-1975. Ca urmare, rata de acumulare a crescut la 13%, procentul investiţiilor în industrie a crescut la 49%, în timp ce investiţiile în agricultură au scăzut cu 13%, aceasta în ciuda dublării - între 1970 şi 1974 - a exporturilor de produse cerealiere şi de carne”[3]. Modul de direcţionare a investiţiilor industriale s-a dovedit eronat, România dezvoltând în unele situaţii – ca de exemplu, petrochimie – capacităţi industriale vulnerabile ulterior în faţa creşterii preţului materiilor prime şi în faţa supraproducţiei la nivel mondial. Conform lui R.J. Crampton, „strategia economică de la începutul anilor '70 dăduse rezultate dezastruoase. România împrumutase bani din Occident pentru a-şi dezvolta capacitatea de rafinare, în vederea prelucrării ţiţeiului ieftin adus din Orientul Mijlociu, dar spre sfârşitul deceniului crescuse atât preţul ţiţeiului cât şi preţul la împrumuturi. Apoi în deceniul următor, când România putea exporta produse rafinate din petrol, preţurile au început să scadă”[4]. La sfârşitul anului 1981, Nicolae Ceauşescu cere reeşalonarea datoriei externe (10,2 miliarde dolari), situaţie în care „recomandările F.M.I. au fost de reducere a importurilor”[5]. Este contextul în care regimul trece la măsuri restrictive: creşterea exporturilor în detrimentul aprovizionării pieţei interne, mai ales în ceea ce priveşte produsele agro-alimentare, căutarea unor surse paralele de producere a energiei, de aici decurgând în ceea ce ne interesează redeschiderea sau deschiderea a noi fronturi de lucru în industria carboniferă, pentru a limita importurile de petrol, înlăturarea venitului salarial minim garantat – element fundamental al legislaţiei socialiste.

Cauza imediată a revoltei minerilor din octombrie 1981 de la Motru a constituit-o, în mod special, articolul 8 din *Decretul nr. 313 din 17 octombrie 1981 privind unele măsuri referitoare la întărirea autoconducerii şi autoaprovizionării teritoriale, precum şi la asigurarea aprovizionării în bune condiţii a populaţiei cu pâine, făina si mălai*, care prevedea: „pornind de la consumul mediu pe locuitor realizat până în prezent, pentru populaţia din municipii si oraşe şi personalul muncitor care domiciliază în alte localităţi şi se aprovizionează din localităţile în care lucrează se va asigura, în anul agricol 1981-1982, în medie pe persoană: pâine, făină, paste făinoase şi mălai, în echivalent de până la 150 kg grâu si până la 30

---

[1] Gheorghe Gorun, *Rezistenţa la comunism, Motru '981*, Cluj Napoca, Ed. Clusium, 2005, 132 p.

[2] Adelina Ţânţariu, *Motru – 1981, o revoltă a disperării* în I.C.C.R., *Structuri de partid şi de stat în timpul regimului comunist*, vol. III, Iaşi, Ed. Polirom, 2008, pp. 215-235.

[3] Vlad Georgescu, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*, Bucureşti, Ed. Humanitas, 1992, p. 278.

[4] R. J. Crampon, *Europa Răsăriteană în secolul XX...şi după,* Bucureşti, Ed. Curtea Veche, 2002, p. 422.

[5] Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Şerban Papacostea, *Istoria României*, Bucureşti, Ed. Corint, 2007, pp. 545-546.

kg porumb. Membrii de familie ai persoanelor încadrate în muncă la unități din alte localități se aprovizionează din localitatea de domiciliu, în limita cantităților stabilite pentru localitatea respectivă”[6].

În fapt, acest Decret introducea raționalizarea consumului produselor sus-amintite în zonele miniere, care, alături de orașul București, fuseseră până atunci exceptate de la cartelare[7]. Se limita astfel aprovizionarea la nivel familial, într-o zonă unde „în mineritul și întreprinderile adiacente lucrau aproximativ 11.000 de navetiști, aduși de pe 87 de trasee din Gorj și județele limitrofe”[8], care se aprovizionau și pentru familiile lor. O altă cauză ce derivă din cea esențială a constituit-o și modul în care au fost puse în practică prevederile decretului la nivel local. Conform lui Gheorghe Gorun, toți martorii la eveniment cu funcții de răspundere au luat cunoștință despre Decret din presă, „Buletinul Oficial” neavând cum să ajungă la Motru până luni, 19 octombrie 1981. În această zi, secretarul Comitetului orășenesc de partid Motru i-a convocat într-o ședință operativă pe secretarii de partid din toate unitățile miniere, pe șefii unităților comerciale și alte persoane cu funcții de răspundere, în vederea stabilirii modului în care urmau să fie aplicate prevederile decretului referitoare la aprovizionarea cu produse de panificație, iar decizia a fost raționalizarea pâinii (0,400 kg pâine). De asemenea, potrivit aceluiași autor, „fostul șef al Miliției (V.B.) precizează că a avut o opinie diferită, susținută și de vicepreședintele I. Pigui. Ei au spus că nu trebuie să se raționalizeze pâinea pentru că nu sunt îndeplinite condițiile stabilite de Decret, respectiv construirea brutăriilor în majoritatea localităților. Secretarul Comitetului orășenesc de partid a luat legătura cu primul secretar al Comitetului Județean al P.C.R., Nicolae Gavrilescu. Acesta i-a cerut să aplice *ad litteram* Decretul”[9].

În urma aflării acestei decizii, primele manifestări de nemulțumire au avut loc la mina Roșiuța, unde minerii schimbului II au refuzat să intre în mină, iar la ieșirea celor din schimbul I au decis să plece la Consiliul Popular și Comitetul de Partid, unde vor scanda lozinci contestatare. O poziție radicală au avut-o minerii de la mina Leurda, care blochează intrarea în incinta minei. La scurt timp „s-au conturat 3 centre puternice de rezistență [revoltă]: 1. zona centrală a orașului, cu participanți foarte diferiți (femei, muncitori care nu se aflau în acea dimineață la lucru, țărani veniți să se aprovizioneze); 2. Mina Roșiuța și 3. Mina Leurda, care polarizează, începând cu orele 13-14 interesul activului județean de partid”[10]. În urma declanșării puternicului val contestatar, la exploatările miniere se deplasează mai mulți activiști de la Comitetul județean de partid, în frunte cu primul secretar, N. Gavrilescu. În fața acestora, reacția minerilor a fost de refuz al oricărui compromis de moment, solicitând prezența perosnală a lui Nicolae Ceaușescu, avându-se în vedere și precedentul din 2-3 august 1977. În consecință, problema nu mai putea fi rezolvată la nivel local, primul secretar Nicolae Gavrilescu înștiințând conducerea centrală de partid și de stat asupra situației create. Aflat la Craiova, Emil Bobu, secretar în probleme organizatorice al C.C. al P.C.R., a fost direcționat de către Nicolae Ceaușescu spre centrul protestatar, cu misiunea rezolvării revendicărilor minerilor. La mina Leurda, acesta a eșuat, la rândul său, în încercarea de a-i pacifica pe mineri, prin alternarea valorizării eforturilor lui Nicolae Ceaușescu în privința dezvoltării industriei miniere cu unele promisiuni de anulare a limitelor aprovizionării.

În fapt, depășiți de situație, responsabilii de partid s-au mobilizat în două locații: la Combinatul minier s-au deplasat Emil Bobu și Nicolae Gavrilescu, pentru ca ulterior aici să ajungă George Homoștean, Tudor Postelnicu, Emil Macri, Nicolae Iscrulescu; la Blocul I 2 din Micro 1 s-au aflat șeful Securității județului, lucrători de miliție, activiști ai Comitetului Județean și activiști locali, aici fiind concentrate instituțiile locale (Miliție, Consiliu Popular, Comitet de Partid, Securitate). Este locația în fața căreia, în după-amiaza zilei de 19 octombrie 1981, după ora 16.00, se concentrează manifestarea nemulțumirilor minerilor. Numărul participanților a fost estimat la 3.000 – 4.000. Radicalizarea protestelor lor în jurul orei 22.00, a condus la ocuparea clădirii, distrugerea simbolurilor politice comuniste, incendierea dosarelor conținând caziere, încercarea de a intra în camerele unde erau depozitate armele. În paralel, fără să fie cunoscut de către contestatari, în localul Școlii generale nr. 1 din apropierea centrului politico-administrativ se instalase un punct de monitorizare a cursului evenimentelor.

Precedată de unele încercări de descurajare a participanților prin lansări de zvonuri alarmante, reprimarea în forță a manifestației se declanșează în momentul în care „la primărie s-a ajuns cu

---

[6] „Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România”, nr. 79/1981.
[7] Gheorghe Gorun, *op. cit.*, p. 39.
[8] *Ibidem*, p. 48.
[9] Mărturia lui V. Băroianu (Gheorghe Gorun, *op. cit.*, p. 53).
[10] *Ibidem*, p. 61.

distrugerea la etajul II”[11]. În prezent, nu există date documentare precise asupra efectivelor antrenate în această acțiune.

Mărturiile vorbesc de intervenția luptătorilor special echipați, aduşi în trei microbuze, care trec prin mulțime şi pătrund în centrul politico-administrativ; de asemenea, a rămas în memoria colectivă faptul că „au fost aduse numeroase efective militare de la Târgu Jiu, Turnu Severin şi Craiova”[12]. Este posibil ca amplasarea lor în dispozitiv, aşa cum este ea reconstituită, în baza mărturiilor, de Gheorghe Gorun – unitățile din Dolj au fost staționate la intrarea în oraş dinspre Turnu Severin şi ar fi putut interveni la prima solicitare a centrului de coordonare de la Şcoala nr. 1, în timp ce unitățile din Târgu Jiu se opresc pe Dealul Bujorăscu, la intrarea din direcția Târgu Jiu – să fi avut probabil în vedere intervenția treptată a efectivelor, în funcție de proveniența lor. Pătrunderea unei trupe de intervenție în centrul administrativ, urmată imediat de deschiderea focului, în scop de intimidare, a condus la dispersarea mulțimii, iar în jurul orelor 2-3 (20 oct.), la finalul revoltei.

Asemănător celor petrecute după 2-3 august 1977 în Valea Jiului, oraşul Motru a fost izolat de restul țării, toate telefoanele fiind întrerupte începând cu a doua zi, s-a recurs la verificarea a 123 persoane din Motru aflate în preocupările Miliției şi a celor 1.244 existente deja în baza sa de lucru[14], precum şi a persoanelor nou angajate sau care se prezentau pentru angajare. Potrivit unei *Note Raport* privind situația operativă din oraş, din 18 decembrie 1981, la această dată existau „53 de informatori, 111 colaboratori, 8 rezidenți, 16 gazde şi 126 de persoane de sprijin”[15].

Pentru a nu se lăsa impresia că s-a cedat în fața presiunii mulțimii au fost reținute, în 22 sau 25 octombrie, 9 persoane. În urma procesului din 2 decembrie 1981, acestea au fost condamnate pentru infracțiuni de drept comun – distrugere în dauna avutului obştesc şi ultraj contra bunelor moravuri – de către un complet al Tribunalului din Timişoara care s-a deplasat la Bucureşti. Este vorba despre: Nişulescu Viorel, din Roşiuța, în vârstă de 22 ani, condamnat la 7 ani închisoare; Sârbu Gheorghe, din com. Corneşti, jud. Iaşi – în vârstă 36 ani - 8 ani închisoare; Tarnovschi Nicolae, din Fundulea – în vârstă de 27 ani - 7 ani închisoare; Gaidaş Alexandru, din Mehadia, în vârstă de 19 ani - 8 ani închisoare; Chirilă Ştefan, din Motru, în vârstă de 22 ani - 7 ani închisoare; Soare Constantin, din Motru, în vârstă de 23 ani - 8 ani închisoare; Tătaru Dumitru Dănuț, din Codlea, în vârstă de 23 ani - 8 ani închisoare; Măciucă Valerică, din Hunedoara, în vârstă de 21 ani - 8 ani închisoare; Ursan Valerică, din Suhărău Botoşani, în vârstă de 19 ani - 7 ani închisoare[16].

Comparativ cu anchetele şi investigațiile petrecute după 2-3 august 1977, în Valea Jiului, intervine o diferență majoră nu atât în ceea ce priveşte metodele de anchetă, cât mai ales în privința obiectivului acestor anchete. Folosirea presiunilor fizice şi psihice în cadrul anchetelor a fost circumscrisă, după 2-3 august 1977, preocupării majore a Securității de a se stabili dacă forțe străine s-au aflat la originea declanşării evenimentului, în timp ce în cazul protestelor de la Motru nu s-a mers pe o astfel de ipoteză, neexistând echivocuri asupra cauzelor interne ale protestului: „la toate anchetele se puneau de zeci de ori întrebările: Ce-ați vrut să faceți cu răscoala voastră? Şi care mai sunt liderii mişcării pe lângă voi?”[17].

În privința altor măsuri întreprinse în cadrul exploatărilor miniere de la Motru, un raport privind modul cum au fost rezolvate problemele ordonate de conducerea D.S.S. în cazul Motru, nedatat, întocmit de gen. mr. Emil Macri, precizează că un număr de 13 persoane au fost avertizate (Gheorghe Boroş, Gheorghe Burtică, Petre Centrularu, Ilie Cilică, Vasile Calea, Dinca/Dima Grigore, Anton Baruț, Constantin Buşoiu, Valerică Gogan, Dragoş Ieremia, Gheorghe Ionescu, Elisabeta Jerca, Gheorghe Cirecescu) iar pentru alte 6 persoane (Ion Frânculescu, Dumitru Mamdreş, Nicolae Luță, Marian Pavel, Nicolae Cirstemain, Gheorghe Manțog) se înainta o informare Comitetului Județean Gorj al PCR pentru a hotărî măsurile statutare ce vor fi luate. Au mai fost sancționate cu închisoare contravențională două persoane: Ion Buzatu şi Ştefan Berejanțchi, pentru tulburarea ordinii şi liniştii publice. Tot împotriva lor exista mențiunea explicită ca „după executarea pedepsei cei menționați să nu mai fie reprimiți în unitățile

[11] Mărturia lui N. Botezatu (*Ibidem*, p. 73).
[12] Mărturiile lui L. Bălănescu şi V. Băroianu (*Ibidem*).
[14] Adelina Țânțariu, *op. cit.* p. 228.
[15] *Ibidem*.
[16] Gheorghe Gorun, *op. cit.*, pp. 89-90.
[17] Mărturia lui V. Nişulescu (*Ibidem*, p. 88).

miniere”[18]. De asemenea, 6 persoane „au fost puse în discuția Consiliului Oamenilor Muncii de la întreprinderile unde lucrau şi date în grija colectivelor de muncă”[19].

Din păcate, informațiile despre măsurile luate împotriva unor persoane, „membri de partid care în zilele de 19-20 octombrie 1981 au avut o poziție necorespunzătoare la locul de muncă, s-au dedat la acțiuni protestatare, având un comportament contrar normelor de etică şi echitate”[19], nu sunt exacte şi explicite. Pe nota de informare ce a fost prezentată primului-secretar al Comitetului Județean P.C.R. Gorj, apare o mențiune în colțul din dreapta sus: „2 excluşi P.C.R., 5 scoşi”.

Greva minerilor de la Motru din 19 octombrie 1981 ne sensibilizează, astăzi, prin curajul minerilor de a refuza orice compromis de moment şi de a protesta împotriva puterii politice.

Anexăm următoarele documente identificate până în prezent în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității:

1. Raport asupra modului în care s-au realizat sarcinile din planul de măsuri pentru îmbunătățirea muncii de Securitate în unitățile miniere din Gorj;
2. Raport privind modul cum au fost rezolvate problemele ordonate de conducerea D.S.S. în cazul Motru;
3. Notă privind persoanele avertizate în cazul evenimentelor de la Motru;
4. Notă [privind un număr de 6 persoane, membri de partid care în zilele de 19 şi 20 octombrie 1981 au avut o poziție necorespunzătoare la locul de muncă];
5. Notă cu persoanele sancționate conform Decretului 153 cu închisoare corecțională;
6. Raport cu propuneri de transfer a mapei de supraveghere informativă a deținutului Sârbu Gheorghe;
7. Raport cu propuneri de scoatere din baza de lucru a numitului Sârbu Gheorghe şi clasarea materialelor la B.I.D. Gorj – fond Corespondență.

1.

D 166 vol 24 ff.210-213.pdf

2.

M[inisterul de] I[nterne] Strict secret
D[epartamentul] S[ecurității] S[tatului]
Ex. unic
Nr. D/00_____ din ____

Raport
privind modul cum au fost rezolvate
problemele ordonate
de conducerea D.S.S. în cazul Motru

Potrivit ordinului dat de tovarăşul ministru secretar de stat Tudor Postelnicu cu prilejul analizei evenimentului de la Motru s-a continuat cunoaşterea informativă a persoanelor implicate îndeosebi pentru conturarea gradului de participare a elementelor stabilite în cele două urgențe.

După luarea măsurilor legale împotriva celor 9 persoane care au participat la acțiunile huliganice, continuându-se activitatea informativ-operativă de cunoaştere şi documentare a faptelor săvârşite a rezultat următoarele:

a) un număr de 13 persoane au fost stabilite că prin atitudinea şi formele de manifestare au creat şi menținut o atmosferă care a favorizat unele acte de nesupunere: refuz de lucru, ori a dat ocazia

[18] A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 3.453, vol. 3, ff. 269-270.
[19] Idem, dosar nr. 166, vol. 24, f. 210.
[19] Idem, dosar nr. 3.453, f. 268.

elementelor huliganice să se manifeste zgomotos şi să profereze injurii sau facă afirmaţii cu conţinut necorespunzător.

Pentru acestea, menţionăm pe Cilică Ilie şi Dinca Grigore, minieri la Leurda ce cu prilejul prelucrării Decretului 306/981 au avut atitudine recalcitrantă, antrenând mai mulţi mineri la acţiuni de protest, Ionescu Gheorghe, electrician la mina Pleştina şi Ieremia Dragoş, minier de la Lupoaia au instigat la încetarea lucrului antrenându-se împreună cu alte elemente huliganice la acte de dezordine.

Având în vedere că faptele celor 13 persoane nu au întrunit elementele constitutive ale unor infracţiuni, acestea au fost avertizate în prezenţa factorilor de conducere din unităţile în care lucrează. Cu prilejul cercetării cât şi cu ocazia avertizării, persoanele respective şi-au recunoscut faptele, şi-au manifestat regretul faţă de acestea şi s-au angajat ca în viitor să aibă o atitudine corectă şi să nu mai comită asemenea fapte.

Se anexează tabelul cu cele 13 persoane avertizate.

b) Tot cu prilejul adâncirii cunoaşterii şi cercetărilor întreprinse în două cazuri, în baza datelor obţinute s-a trecut la recrutarea acestora ca surse ale organelor de securitate. Aceste persoane, atât din verificări cât şi cu prilejul discuţiilor avizate au dovedit că sunt utile şi corespund a fi atrase la colaborare, iar în activitatea desfăşurată ulterior au furnizat informaţii de interes operativ pentru securitatea statului.

b) Un număr de 6 persoane, despre care s-au obţinut date că au avut o atitudine recalcitrantă, s-au manifestat necorespunzător, iar în unele împrejurări s-au alăturat elementelor turbulente, fiind membri de partid, rugăm să aprobaţi informarea Comitetului Judeţean Gorj al P.C.R. pentru a hotărî măsurile statutare ce vor fi luate.

Se anexează nota de informare ce urmează a fi prezentată tovarăşului prim – secretar al C. Jud. P.C.R. Gorj.

În timpul documentării activităţii în cazul numiţilor Buzatu Ion şi Berejanschi Ştefan, despre care existau date verificate că au avut atitudini necorespunzătoare s-a stabilit că aceştia se situează pe o poziţie recalcitrantă […] fapt pentru care prin organele de miliţie au fost reţinuţi, condamnaţi conform prevederilor Decretului 153[1] la închisoare corecţională. După executarea pedepsei, cei menţionaţi nu vor mai fi primiţi în unităţile miniere.

Având în vedere faptul că au fost îndeplinite integral sarcinile stabilite de conducerea D.S.S. cu prilejul analizei evenimentului de la Motru pentru tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de crearea actelor de dezordine, propunem ca organele Securităţii jud[eţului] Gorj să continue activitatea informativ-operativă în baza sarcinilor din planul de măsuri aprobate de dumneavoastră.

General Mr. Macri Emil

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 3.453, vol. 3, ff. 269- 270.

3.

Notă
privind persoanele avertizate
în cazul evenimentului de la Motru

1. Boroş Gheorghe: născut la 16.01.1934 în Miheşul de Câmpie, jud. Mureş, fiul lui Gheorghe şi Ana, sudor la mina Pleştina, căsătorit cu domiciliul în oraşul Motru […] a fost condamnat de mai multe ori pentru infracţiuni săvârşite cu violenţă.

În noaptea de 19/20.10.1981 […] s-a angrenat la acţiunile unor elemente huliganice împreună cu care a participat la săvârşirea unor acte de distrugere la sediul Consiliului Popular din oraşul Motru. În procesul cercetării şi avertizării şi-a recunoscut faptele şi s-a angajat că în viitor va avea o comportare corespunzătoare la locul de muncă şi în societate.

[1] Referire la *Decretul 153 din 24 martie 1970 pentru stabilirea şi sancţionarea unor contravenţii privind regulile de convieţuire socială, ordinea şi liniştea publică* („Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România, nr. 33/1970).

2. Burtică Gheorghe, născut la 27.08.1953 în comuna Argeteană, Jud. Gorj, fiul lui Ion şi Maria, căsătorit şi are 3 copii, neîncadrat politic, fără antecedente penale, minier la mina Roşiuța, cu domiciliul în com. Bala, jud. Mehedinți.

În ziua de 20.X.1981 la locul de muncă a instigat colegii de serviciu să nu lucreze prin amenințări pentru a se deda la acte de dezordine în incinta minei cerând unele „drepturi" şi eliberarea unor colegi despre care se presupunea că sunt reținuți de organele de stat.

Şi-a recunoscut faptele şi cu ocazia avertizării s-a angajat că în viitor nu va mai săvârşi fapte de acest gen.

3. Centrularu Petre, născut la 15.06.1950 în com. Atârnați, jud. Teleorman, fiul lui Ion şi Anica, căsătorit şi are 3 copii, mecanic la mina Câmpina, cu domiciliu în comuna Megeieşti jud. Mehedinți, fost condamnat pentru neglijență în serviciu.

În ziua de 19 octombrie 1981 la terminarea schimbului 1, împreună cu alte elemente s-a deplasat la mina Leurda unde se aflā membrii din conducerea superioară de partid față de care a avut o atitudine necorespunzătoare, a îndemnat minerii de la această mină la acte de dezordine şi a împiedicat organele de partid şi de stat să restabilească ordinea, având față de acestea o comportare jignitoare.

În procesul cercetării sus-numitul şi-a recunoscut faptele pe care le-a regretat, a cerut clemență organelor de stat iar la avertizare a avut o atitudine corectă dând garanții că în viitor a avea o poziție corectă.

4. Cilică Ilie, născut la 01.XI.1939 în com. Ilevăț, jud. Mehedinți, fiul lui Nicolae şi Elena, a fost condamnat la Decretul 153 pentru tulburarea liniştii publice, căsătorit, are un copil, este miner la mina Leurda şi domiciliază în oraşul Motru [...]

În ziua de 19 octombrie 1981 a săvârşit acte de dezordine la mina Leurda care au constat în: împiedicarea organelor Miliției să prelucreze unele acte normative, a scandat lozinci cu caracter revendicativ şi a îndemnat pe ceilalți mineri să nu intre în subteran, contribuind la dezorganizarea procesului de producție.

Sus-numitul şi-a recunoscut faptele şi în procesul avertizării a avut o poziție corespunzătoare angajându-se că în viitor nu va mai săvârşi asemenea faptele şi în procesul avertizării a avut o poziție corespunzătoare angajându-se ca în viitor nu va mai săvârşi asemenea fapte.

5. Calea Vasile: născut la 01.05.1961 în com. Padeş, jud Gorj, fiul lui Ion şi Maria, necăsătorit, fără antecedente penale, mecanic la mina Roşiuța, cu domiciliul în comuna Padeş, jud. Gorj.

În după amiaza zilei de 19 oct. 1981 fiind antrenat de alte elemente, la sediul minei Roşiuța a provocat acte de dezordine, a făcut afirmații cu conținut necorespunzător, după care s-a deplasat la sediul Consiliului Popular din oraşul Motru, purtând, agitând şi scandând cu o placardă pe care scria aceleaşi lozinci, a continuat în acelaşi mod ca să-şi semnaleze revendicările.

În procesul cercetării şi-a recunoscut vină iar la avertizare a avut o poziție corectă.

6. Dima Grigore: născut la 08.07.1944 în com. Turceni, jud. Gorj, fiul lui Ion şi Joița, fost condamnat pentru ucidere din culpă, căsătorit şi are 4 copii, fără antecedente politice, minier la mina Leurda, cu domiciliul în com. Glogova, jud. Gorj. La sediul minei Leurda în ziua de 19.X.1981 a provocat acte de dezordine refuzând să intre în subteran, a scandat lozinci cu caracter revendicativ şi a avut o atitudine necuviincioasă față de organele de partid şi stat care se aflau în incinta minei în vederea restabilirii ordinii. Şi-a recunoscut faptele şi cu ocazia avertizării s-a angajat că în viitor va avea o poziție corespunzătoare la locul de muncă şi în societate.

7. Baruț Anton: născut la 07.04.1934 în com. Sântana, jud. Arad, fiul lui Nicolae şi Iuliana, neîncadrat politic, fără antecedente penale sau politice [...] vagonetar la mina Roşiuța, domiciliat în Motru [...]. În seara zilei de 19 octombrie 1981, fiind pe schimbul III, a refuzat să intre în subteran, după care a mers la Consiliul Popular din oraşul Motru unde s-a antrenat cu unele elemente huliganice la acte de dezordine şi distrugere, a pătruns în sediul Consiliului de unde a sustras diverse obiecte pe care apoi le-a îngropat în grădina casei [...] în com. Drăgarteşti.

În procesul cercetării şi-a recunoscut în totalitate faptele, au fost recuperate obiectele sustrase iar la avertizare şi-a regretat faptele, a cerut clemență, s-a angajat că în viitor va avea o comportare corespunzătoare şi se va ocupa de creşterea celor 3 copii minori.

8. Buşoiu Constantin: născut la 1 XII. 1939 în com. Godineşti, jud. Gorj, fiul lui Victor şi Ana, fără antecedente politice sau penale, căsătorit şi are 3 copii, mecanic la mina Roşiuța cu domiciliu în com. Câlnic, jud. Gorj.

În ziua de 19.X. 1981 fiind în schimbul doi a refuzat să intre în subteran, a provocat unele acte de dezordine la sediul minei pe care le-a continuat şi la sediul Consiliului Popular din oraşul Motru, a strigat lozinci cu caracter revendicativ şi a împiedicat organele administrative să aprovizioneze cu produse de panificaţie chioşcul din incinta minei. Sus numitul şi-a recunoscut faptele, le-a regretat iar la avertizare a avut o poziţie corectă.

9. Gogan Valerică: ns. La 11.03.1949 în com. Cătune jud. Gorj, fiul lui Ion şi Jenică, fără antecedente politice sau penale, căsătorit şi are 3 copii, muncitor necalificat la mina Cimpoaia cu domiciliu în com. Cătune jud. Gorj. În ziua de 20.X. 1981 a refuzat să lucreze, a provocat acte de dezordine angrenându-se împreună cu alte elemente la provocarea unor acte de dezordine, la sediul minei şi a împiedicat organele de stat în restabilirea ordinii, antrenând la asemenea activităţi şi alte persoane. În procesul cercetării şi avertizării, cel în cauză şi-a recunoscut faptele asigurând partidul că în viitor îşi va corecta poziţia şi muncii corect la locul de muncă.

10. Ieremia Dragoş: născut la 3.03.1941 în com. Boşareci, jud. Suceava, fiul lui Ion şi Claudia, fără antecedente politice sau penale, căsătorit şi are doi copii, miner la mina Lupoaia cu domiciliu în oraşul Motru […]. În ziua de 20.X.1981 a instigat minerii să nu intre în subteran, îndemnându-i să provoace acte de dezordine în scop revendicativ. A împiedicat organele de stat să pătrundă în incinta minei pentru restabilirea ordinii, a scandat lozinci prin care cerea unele „drepturi" şi-a manifestat în public dezacordul faţă de Decretul 306/1981[2]. În procesul cercetării a recunoscut faptele pe care le-a săvârşit iar cu ocazia avertizării a adoptat o poziţie corespunzătoare dând garanţii că în viitor nu va mai săvârşi asemenea fapte.

11. Ionescu Gheorghe: n[ăscut] la 13.08.1961 în oraşul Băileşti jud. Dolj, fiul lui Ion şi Aneta, fără antecedente penale, necăsătorit, electrician la mina Ploştina, cu domiciliu în Motru. […]. În seara zilei de 19.X.1981, împreună cu alte elemente a pătruns în sediul Consiliului Popular al oraşului Motru, unde a distrus mobilier, aparate de radio şi o maşină de calcul şi a întrerupt legătura telefonică (a participat la distrugerea unor bunuri). Sus-numitul şi-a recunoscut faptele comise iar în procesul avertizării a adoptat o poziţie corectă şi a cerut clemenţă având în vedere starea lui fizică.

12. Jerca Elisabeta: n[ăscut] la 20 oct. 1942 în comuna Grădineşti, jud. Gorj, fiica lui Constantin şi Elena, fără antecedente penale, muncitoare necalificată la C.M. Motru […] cu domiciliul în com. Grădineşti jud. Gorj. În ziua de 19.X.1981 a refuzat să înceapă lucrul şi a instigat minerii de la mina Roşiuţa să nu intre în subteran, îndemnându-i la actele de dezordine ce au avut loc la această mină.

În procesul cercetării şi-a recunoscut faptele comise iar la avertizare s-a angajat că în viitor nu va mai săvârşi asemenea acte.

13. Cirecescu Gheorghe: născut la 11.06.1937 în com. Greceşti, jud. Dolj, fiul lui Constantin şi Eugenia, neîncadrat politic, fără antecedente politice sau penale, fost conducător auto la Coop. „Progresul" din oraşul Motru, căsătorit are doi copii a fost sancţionat contravenţional de mai multe ori pentru tulburarea ordinii şi liniştii publice, în prezent pensionar pe caz de boală, cu domiciliu în com. Conceşti, jud. Dolj.

În seara zilei de 19 oct 1981 a provocat acte de dezordine şi distrugere în sediul poliţiei administrative din oraşul Motru, incendiind unele documente ce se aflau pe birourile de la parterul clădirii.

A îndemnat şi instigat şi alte persoane la acte de dezordine şi distrugere. A adus injurii organelor de stat care încercau să restabilească ordinea. Fiind […] în noaptea respectivă a fost accidentat de către participanţii la acte de dezordine fapt pentru care a fost pensionat (a suferit vătămări grave fapt pentru care ulterior a fost internat în spital şi pensionat cu ocazia cercetării a recunoscut şi regretat faptele săvârşite iar datorită stării de sănătate nu a fost reţinut „acest caz a fost raportat anterior").

Toate cazurile menţionate sunt lucrate informativ pentru cunoaşterea permanentă a poziţiei şi atitudinii celor în cauză şi în scopul prevenirii săvârşirii unor fapte antisociale).

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 3.453, vol. 3, ff. 272-275.

[2] Referire la *Decretul nr. 306 din 9 octombrie 1981 privind unele măsuri pentru prevenirea şi combaterea unor fapte care afectează buna aprovizionare a populaţiei* („Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România", nr. 77/1981).

4.

09.07.1982
2 excluşi P.C.R.
5 scoşi

F.D. 131
Vol. 15

Au fost scrise de mână
în exemplar unic
şi luate de Serv. 6
Bogdănescu Ion
astăzi 15.04.1982
15.04.1982

Notă

Din datele verificate pe care le deţinem rezultă că un număr de 6 persoane, membri de partid, în zilele de 19 şi 20 octombrie 1981 au avut o poziţie necorespunzătoare la locul de muncă, s-au dedat la acţiuni protestatare având un comportament contrar normelor de etică şi echitate antrenându-se şi la săvârşirea unor fapte antisociale astfel:

1. Frînculescu Ion, minier şef de schimb la mina Leurda, în ziua de 19 octombrie 1981, a adus injurii organelor de stat organelor de stat cu ocazia prelucrării Decretului 306/1981, a avut o poziţie recalcitrantă a refuzat să-şi înceapă lucrul manifestându-şi dezacordul faţă de conţinutul decretului.
2. Mamdreş Dumitru, electrician la mina Roşiuţa, în noaptea de 19/20 octombrie 1981 a participat la actele de dezordine din oraşul Motru şi împreună cu alte persoane a pătruns în sediul Consiliului Popular.
3. Luţă Nicolae, minier la mina Roşiuţa. A luat cuvântul în faţa mai multor oameni şi-a manifestat în public dezacordul faţă de prevederile Decretului 306/1981 afirmând că nu va intra în mină până nu se va rezolva problema aprovizionării cu pâine şi alte produse alimentare instigând şi alte persoane la acte de protest şi să nu intre în mină.
4. Pavel Marian, electrician la mina Horăşti, în ziua de 19 octombrie deşi trebuia să intre în serviciu în schimbul III a venit în incinta unităţii la orele 15 când se făcea intrarea în schimbul II. Întrucât personalul era adunat pentru prelucrarea Decretului nr. 306/1981, din proprie iniţiativă s-a dus în sala de apel şi a afirmat faţă de persoanele adunate că nu este de acord cu conţinutul acestuia şi că refuză să intre în mină, acţiune la care s-au alăturat mai mulţi oameni ai muncii care ulterior s-au deplasat la conducerea minei şi au continuat să se manifeste gălăgios.
5. Cirstemain Nicolae, electrician la mina Lupoaia, în dimineaţa zilei de 20 octombrie 1981 a refuzat să intre în mină şi împreună cu mai multe persoane s-a angrenat la acţiunea de protest, declarându-se de acord cu manifestările anarhice din ziua precedentă. A ameninţat pe conducătorul auto care adusese pâine la chioşcul alimentar din incinta minei să nu descarce şi să plece înapoi. S-a manifestat anarhic şi faţă de organele de partid care s-au deplasat la mina Lupoaia.
6. Manţog Gheorghe, minier la mina Roşiuţa, în ziua de 19 octombrie a refuzat să intre în subteran, a fost unul din elementele care s-au manifestat anarhic şi a polarizat în jurul său şi alte persoane. A strigat lozinci cu caracter necorespunzător şi a antrenat la manifestări turbulente şi alte persoane pe care le-a determinat să se deplaseze cu autobuzul în faţa Consiliului Popular şi apoi la mina Leurda.

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 3.453, vol. 3, f. 268.

5.

Notă
cu persoanele sancţionate conform
Decretului 153 cu închisoare contravenţională

1. Buzatu Ion: n[ăscut] 24 mai 1956 în oraşul Motru localitatea Roşiuţa, jud. Gorj, fiul lui Vasile şi Georgeta, fără antecedente politice sau penale, căsătorit şi are 2 copii, fost muncitor necalificat la mina Roşiuţa, cu domiciliu în Motru, localitatea Râpa, jud. Gorj.

În seara zilei de 19.X.1981 a participat la actele de dezordine de la mina Roşiuţa, a instigat minerii să nu intre în subteran, prin violenţă a determinat unii conducători auto să se deplaseze cu minerii de la această mină la sediul Consiliului Popular Motru – aici a continuat actele de dezordine, a pătruns în sediul Consiliului producând distrugerea unor acte şi bunuri – după eveniment a dispărut de la domiciliu fiind dat în urmărire pe ţară. În luna martie a fost identificat, reţinut întrucât a provocat scandal în public şi sancţionat cu închisoare contravenţională pentru fapte ce cad sub incidenţa Decretului 153.

2. Berejanţchi Ştefan: născut la 22.XI.1954 în com. Arbore jud. Suceava, fiul lui Vasile şi Silvia, fără antecedente penale şi politice, neîncadrat politic, necăsătorit, muncitor necalificat la mina Lupoaia cu domiciliu în oraşul Motru, jud. Gorj.

În ziua de 20.X.1981 a provocat acte de dezordine la mina Lupoaia, a instigat şi ameninţat minerii să nu intre în subteran pentru a se deplasa în oraşul Motru, în vederea continuării actelor din seara de 19 octombrie. A împiedicat organele de stat să pătrundă în incinta minei pentru restabilirea ordinii. În luna noiembrie 1981 a fost reţinut întrucât a provocat acte de dezordine într-un local public şi sancţionat conform Decretului 153 pentru tulburarea ordinii şi liniştii publice. Au fost luate măsuri ca după executarea pedepsei cei menţionaţi să nu mai fie reprimiţi în unităţile miniere.

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 3.453, vol. 3, f. 271.

6.

Ministerul de Interne
Penitenciarul Tulcea
Contrainformaţii
0058/03.09. 1987

Strict Secret
Ex. nr. 1

Aprob
Şeful Serviciului
Mr.
Aioanei Constantin

Raport
cu propuneri de transfer a mapei de supraveghere
a deţinutului Sârbu Gheorghe

La data de 14.06.1983 a fost luat în lucru în supraveghere informativă deţinutul Sârbu Gheorghe, fiul natural al Elenei, născut la data de 24.04.1945 în com. Miroslava jud. Iaşi.

Susnumitul împreună cu alte elemente huliganice, în seara zilei de 19.10.1981 a provocat distrugeri grave sediilor unor organe de stat din oraşul Motru, jud. Gorj, fapt pentru care a fost condamnat la 8 ani închisoare.

Luarea lui în lucru în supraveghere informativă a fost impusă de faptul că în detenţie a fost semnalat cu manifestări ostile la adresa statului nostru.

În cadrul măsurilor informativ-operative întreprinse asupra sus-numitului s-a urmărit să se stabilească dacă continuă să aibă manifestări ostile la adresa politicii şi statului nostru, ce îl determină, cât şi intenţiile lui, după punerea în libertate.

Din informaţiile furnizate de reţeaua informativă, dirijată au rezultat următoarele:

După condamnare cel în cauză în relaţiile cu deţinuţii a adoptat o conduită recalcitrantă încercând să influenţeze negativ pe unii dintre ei, fapt pentru care, prin organul de comandă din unitate s-au luat măsuri disciplinare asupra deţinutului.

În unele împrejurări, ocazionate de transmiterea buletinelor de ştiri, în circuitul radiofonic din penitenciar a comentat ostil aspecte de politică internă a statului nostru, în luna februarie 1986 afirmând

că *dacă la noi în ţară or fi mai mulţi oameni hotărâţi, care să organizeze o grevă, situaţia s-ar schimba,* fapt pentru care, de către unii deţinuţi a fost poreclit „Revoluţionarul”.

Considerându-se nevinovat pentru pedeapsa primită s-a exprimat că intenţionează să se răzbune pe cei care *l-au condamnat pe nedrept*, după punerea în libertate, însă nu a menţionat în mod concret pe cine anume şi cum vrea să întreprindă această acţiune.

Este o fire uşor influenţabilă, fapt pentru care este pretabil la comiterea unor fapte violente.

Exploatându-se această latură a caracterului său prin factorii educaţionali din unitate s-a acţionat cu măsuri de influenţare pozitivă a deţinutului, de a renunţa la ideile lui nocive, fapt pentru care în ultima perioadă a detenţiei nu a mai fost semnalat cu manifestări ostile, adoptând o conduită corectă fiind retras faţă de ceilalţi deţinuţi.

Atât informativ, cât şi prin intermediul cadrelor cu atribuţii de reeducare din unitate s-a stabilit că deţinutul Sârbu Gheorghe *după punerea în libertate intenţionează să meargă la Comitetul Central al Partidului Comunist Român, unde să reclame că, după opinia lui, a fost condamnat pe nedrept.*

Întrucât, la data de 04.09.1987 urmează să fie pus în libertate şi a declarat că se stabileşte cu domiciliul în oraşul Motru, jud. Gorj, propunem a se aproba transferarea mapei de supraveghere informativă a deţinutului Sârbu Gheorghe, la organul de securitate al jud. Gorj.

Şeful Biroului
Mr. Negrilă Teodor

Ofiţer C.I.M.
Mr. Gălăţeanu Alex

Notă: La 02.09.1987 s-a comunicat la Securitatea Jud. Gorj despre intenţia deţinutului de a se adresa C[omitetului] C[entral al P.C.R.].

A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 258.713, ff. 1-3.

7.

Raport
cu propuneri de scoatere din baza de lucru
a numitului Sârbu Gheorghe şi clasarea
materialelor la B.I.D. Gorj – fond Corespondenţă

Sârbu Gheorghe este fiul lui natural şi Elena, născut la 24.04.1945 în Miroslava, jud. Iaşi cu domiciliul stabil în oraşul Motru.

A fost condamnat de Tribunalul Militar Timişoara la 8 ani închisoare pentru distrugere în paguba avutului obştesc cu ocazia evenimentelor din anul 1981 din oraşul Motru. Aflându-se în penitenciar a fost luat în lucru în cadrul supravegherii informative fiind semnalat cu manifestări ostile la adresa statului nostru.

După eliberare nu a avut un loc stabil de muncă, întâmpinând greutăţi în angajare datorate condamnării sale. Din datele ce le deţinem rezultă că acesta s-a angajat la mina Roşiuţa.

Deoarece în prezent nu mai face obiectul activităţii organelor noastre, propunem a se aproba scoaterea sa din baza de lucru şi clasarea materialelor la B.I.D. Gorj – fond Corespondenţă[3].

A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 258.713, f. 80.

[3] În original, cuvântul „Corespondenţă” (menţinut în titlul documentului) este şters, înlocuit prin suprascriere cu fond *Informativ*.